

EXPUNERE DE MOTIVE

Începând cu anul 1938, România a cunoscut și trăit experiența dureroasă a regimurilor totalitariste succesive : dictatura regală (1938-1940), statul național-legionar (1940-1941), regimul mareșalului Antonescu (1941-1944), regimul comunist (1947-1989).

Gestionarea dificilei moșteniri a regimurilor totalitariste depinde de cunoașterea documentată a evenimentelor și măsurilor adoptate în perioada 1938-1989, mai ales datorită faptului că o caracteristică comună a acestor regimuri a fost guvernarea prin hotărâri sau alte acte normative care nu au fost publicate. Chiar și după revenirea la sistemul democratic în decembrie 1989, o serie de documente istorice au rămas clasificate sau nu sunt date spre consultare din motive administrative.

Trebuie subliniat că fiecare dintre regimurile dictatoriale menționate anterior a avut o coordonare centralizată a întregii politici privind comunitățile evreiești din România, dirijată la nivelul conducerii superioare de stat. În acest sens, de-a lungul timpului, au fost adoptate numeroase măsuri care au vizat în mod direct comunitățile evreiești din țara noastră și tot ceea ce a însemnat viața acestora. Multe dintre aceste măsuri sau decizii au avut la bază documente clasificate, care nu pot fi consultate nici în prezent. Astfel există numeroase elemente necunoscute sau neînțelese, esențiale pentru studierea existenței comunităților evreiești și a contextului istoric.

Pentru înțelegerea acestei politici în complexitatea și nuanțele ei, cu toate contradicțiile și oscilațiile pe care le comporta, accesul la hotărârile clasificate adoptate și documentele clasificate primite, realizate sau transmise de Consiliul de Miniștri, Consiliul de Cabinet sau Consiliul de Stat în perioada 1938 – 1989 și studierea acestor documente, depozitate la Arhivele Naționale ale României și în arhiva Secretariatului General al Guvernului, sunt esențiale pentru activitatea istoricilor actuali și din viitor precum și a tuturor persoanelor interesate, având o importanță majoră.

În perioada 1938 – 1945, Consiliul de Cabinet și Consiliul de Miniștri au reprezentat forurile instituționalizate și hipercentralizate în cadrul cărora, mai ales în absența Parlamentului, conducătorul statului își expunea concepțiile politico-ideologice, linia politică în diverse probleme, își transmitea deciziile și cerea să i se raporteze executarea lor. În acest cadru, conducătorul statului își exercita puterea legislativă și și-o impunea pe cea executivă, consultarea cu subalternii având și ea un anumit rol în acest context.

Consiliul de Cabinet s-a instituit prin Decretul-Lege nr. 3153 din 25 septembrie 1940, pentru conducerea și rezolvarea afacerilor curente ale Statului. Conform decretului, din acest organism făceau parte: conducătorul statului și președintele Consiliului de Miniștri, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, miniștrii secretari de stat ai departamentelor

Afacerilor Interne, Apărării Naționale, Afacerilor Străine, Justiției, Economiei Naționale și Finanțelor, deci conducerea principalelor organisme centrale de stat care erau direct implicate și în așa-zisa “soluționare” a problemei evreiești.

Ulterior, în perioada 1947-1989, Hotărârile Consiliului de Miniștri au furnizat armătura legislativă a regimul comunist și au avut influență directă asupra întregii populații a României, inclusiv asupra unor grupuri-țintă – etnice, religioase, sociale etc.

“Consiliul de Miniștri emitea hotărâri și dispoziții și controla executarea acestora. Aplicarea hotărârilor Consiliului de Miniștri era obligatorie pe întreg teritoriul Republicii Populare Române. Acest tip de document avea și capacitatea abrogării totale sau parțiale a unor acte similare, modificării sau completării altor documente emise de instituția Consiliului de Miniștri.

Așadar, hotărârile Consiliului de Miniștri reprezentau acte normative de o importanță deosebită pentru sectorul administrației de stat, realizând transformarea deciziei politice în decizie administrativă.

Acest gen de documente permite studierea caracterului centralizat al deciziei executive în perioada comunistă, precum și raportul legislativ-executiv, fundamental oricărei guvernări. De aceea, importanța acestor documente este una deosebită, concentrând mare parte din activitatea de stat, politico-administrativă a Republicii Populare Române.”

(Arhivele Naționale ale României)

Prezenta propunere legislativă elimină restricțiile specifice regimurilor dictatoriale privind accesul la informațiile de interes pentru cetățenii Statului Român și asigură buna desfășurare a activității instituțiilor componente ale acestuia.

Declasificarea informațiilor privind comunitățile evreiești și viața comunitară evreiască în toate formele acesteia, Cultul Mozaic, respectiv organizațiile, societățile, asociațiile, așezămintele, fundațiile evreiești/israelite/mozaice este necesară întrucât divulgarea acestora nu aduce prejudicii siguranței naționale, apărării țării, ordinii publice ori intereselor persoanelor de drept public sau privat deținătoare. În raport cu realitățile politice, sociale și legislative din prezent, măsurile de protecție menținute în prezent nu mai sunt necesare.

Pe de altă parte, declasificarea acestor informații reduce costurile necesare aplicării măsurilor specifice de protecție.

De asemenea, prezenta propunere legislativă reprezintă o măsură firească de delimitare a Statului Român față de modul de organizare și funcționare a structurilor represive predecesoare și de întărire a reformelor democratice începute în decembrie 1989.

Cunoașterea documentelor care fac obiectul prezentului act normativ, înțelegerea mecanismului de transmitere și aplicare a deciziilor luate în cadrul Consiliului de Miniștri, Consiliului de Cabinet sau Consiliului de Stat ar arunca lumină asupra a numeroase aspecte care privesc istoria noastră recentă.

Documentele menționate sunt de o certă valoare documentar-istorică, iar declassificarea acestora și punerea lor la dispoziția istoricilor și a tuturor persoanelor interesate reprezintă și un imperativ moral al reparării nedreptăților regimurilor dictatoriale.

Initiatori, /

Silviu Văxter – deputat FCER

Dorel-Gheorghe Căprar – deputat PSD